

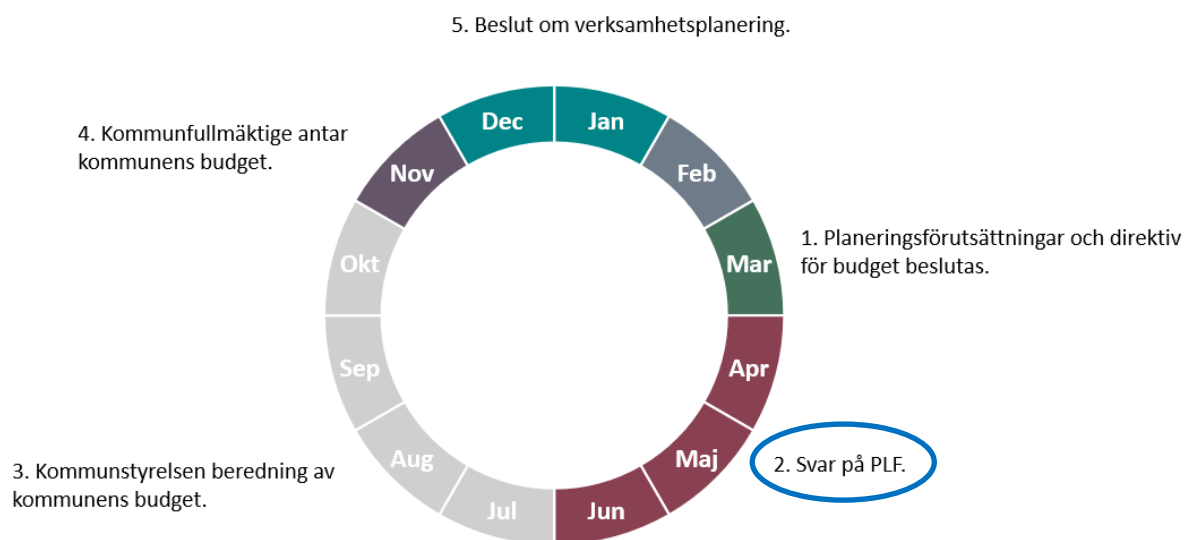
Svar på planeringsförutsättningar och direktiv 2027 och plan 2028–2029

MILJÖ- OCH STADSBYGGNADSNÄMNDEN

Inledning

I enlighet med kommunens riktlinjer för ekonomistyrning framgår det att kommunstyrelsen har till uppgift att upprätta en budget för nästa kalenderår. Budgeten ska upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna. I budgeten ska skattesatsen, anslagen samt peng- och checkbeloppen anges. Budgeten ska även innehålla en plan för verksamheten under budgetåret. Den ska också innehålla en plan för ekonomin för en period om tre år. Nämndernas och kommunstyrelsens svar på planeringsförutsättningar och direktiv till budget (PLF) utgör underlag till kommunens budget.

Svar på planeringsförutsättningar och direktiv till budget

Planeringsförutsättningar och direktiv till budget anger de ekonomiska förutsättningarna för budgetarbetet. Nämndernas och kommunstyrelsens svar på PLF ska beslutas senast i juni av respektive nämnd och styrelse.

Rapport

Datum: 2026-05-13

Diarienummer: 2026/35

Miljö- och
stadsbyggnadsnämnden
Monica Hallberg

Innehåll

1.	Sammanfattning	4
2.	Nämndens ansvar	5
3.	Utvecklingsområden	5
4.	Mål	8
4.1.	Hög kvalitet	8
4.2.	Stor valfrihet.....	8
4.3.	Hög attraktivitet	8
4.4.	Hög effektivitet.....	8
4.5.	Hållbar utveckling.....	8
4.6.	Förändringar av mål	8
5.	Ekonomi.....	8
5.1.	Driftredovisning.....	9
5.2.	Verksamhetens nettokostnader.....	11
6.	Scenarier vid kompensation om 1,2 och 3 procent	13
6.1.	Kompensation 1%.....	13
6.2.	Kompensation 2%.....	14
6.3.	Kompensation 3%.....	14
7.	Investeringar.....	14
7.1.	Tidsbestämda projekt.....	14
7.2.	Årliga anslag	14
7.3.	Totalsumma av investeringar	14
7.4.	Tillkommande kostnader.....	14
8.	Risker	15
8.1.	Ekonomiska risker	15
8.2.	Risker för verksamhet	17
8.3.	Omvärldsrisker	18
9.	Omvärldsanalys	18

1. Sammanfattning

Avsnittet redogör övergripande om nämndens mål och budget för kommande verksamhetsår.

Miljö- och stadsbyggnadsnämndens budget år 2027 uppgår till 32,3 miljoner kronor (netto). Nämndens nettokostnader ökar med 1,0 miljon kronor jämfört med budget 2026.

Nettokostnadsökningen 2027 beror på att nämndens budgetram för 2027 är uppräknad med en procent (0,3 miljoner kronor) som compensation för pris- och löneökningar samt att budgeten för driftinvesteringar ökar (0,7 miljoner kronor).

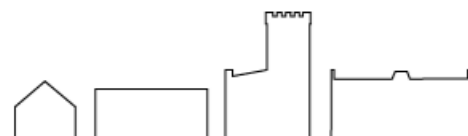
Nämndens intäkter är mycket osäkra, framför allt med hänvisning till lagändringar inom plan- och bygglagen från 1 december 2025. Åtgärder i form av viss personalminskning är nödvändig för att möta effekterna i form av ett minskat antal ärenden och därmed intäkter. Minskningen uppskattas till minst en miljon kronor fördelat på bygglov och kart- och mätverksamheten. Mer grundade slutsatser om lagstiftningens effekter på intäkterna kan göras först i slutet på 2026. Eventuellt kommer lagförändringarna också medföra fler tillsynsärenden vilket på sikt kan ge ökade intäkter från sanktionsavgifter men dessa kan inte förutspås i budget 2027.

Budgeten baserar sig på dessa antaganden: prisökningar 2,7 procent, löneökningar 2 procent och ökat personalomkostnadspålägg med 0,26 procent. Nämnden anpassar sig till given ram och förutsättningar och ser följande konsekvenser av de tre olika scenarierna om 1, 2 respektive 3 procents compensation av nämndens rambudget.

Konsekvensen av 1 procents uppräkning kan innebära behov av ytterligare personalminskning inom miljö- och stadsbyggnadskontoret. Sammantaget kan personalminskning leda till längre handläggningstider, upplevelse av sämre service samt att förändrings- och utvecklingsarbete kan behöva nedprioriteras. Prioriteringar kan också behövas göras av vilka planprojekt som ska ha framdrift.

En uppräkning om 2 procent innebär cirka 0,6 miljoner kronor i ökning och får i princip samma konsekvenser för verksamheten som med 1 procents uppräkning.

Tre procents uppräkning av nämndens ram innebär 0,9 miljoner kronors ökning. Skillnaden mellan 1 procent och 3 procent motsvarar ungefär en tjänst för nämndens verksamhet och compensation om 3 procent är därför det scenario som gör minst påverkan på nämndens service och mål i övrigt. Nämndens förslag är scenariot med 3 procents uppräkning.

Strategin att hantera lägre nettointäkter och kostnadsökningar är att inte ersättningsrekrytera personal vid pensionsavgång, inte ersätta personal vid föräldraledigheter och vid vakanser ompröva om tjänster kan återbesättas.

Inga förändringar föreslås av nämndens mål. Nuvarande mål är långsiktiga, strategiskt viktiga eller tar många år att uppnå.

2. Nämndens ansvar

Avsnittet redogör övergripande för nämndens ansvar och verksamhet.

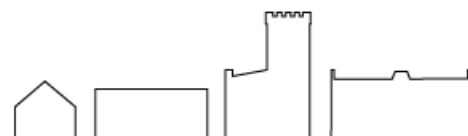
Miljö- och stadsbyggnadsnämnden ansvarar för, i den mån uppgifterna inte åligger kommunstyrelsen, kommunens uppgifter inom plan- och byggnadsväsendet och har insyn och uppsikt över byggnadsverksamheten enligt plan- och bygglagen. Nämnden fullgör även de uppgifter som enligt annan författning ska fullgöras av den kommunala nämnden inom plan- och byggnadsväsendet. Miljö- och stadsbyggnadsnämnden fullgör även, i den mån uppgifterna inte åligger kommunstyrelsen eller annan nämnd, kommunens uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet. Det innebär att nämnden svarar för prövning, tillsyn och miljöövervakning enligt miljöbalken, livsmedelslagen och angränsande lagar, förordningar och föreskrifter inklusive de lokala hälsoskyddsföreskrifterna. Nämnden fullgör även de uppgifter som enligt annan författning ska fullgöras av den kommunala nämnden inom miljö- och hälsoskyddsområdet.

3. Utvecklingsområden

Avsnittet redogör för nämndens utvecklingsområden och beskriver de förändringar som krävs utifrån lagändringar, politiska ambitioner, medborgarnas förväntningar och verksamhetens förutsättningar.

Välfärdsbrottslighet

Enligt kommunens riktlinje om välfärdsbrottslighet ska "alla nämnder i Danderyds kommun ha verksamhetsanpassade arbetssätt och metoder som avvärjer alla former av välfärdsbrottslighet". Kommunen ska vidare bidra till att förebygga, förhindra och minimera brottslighet på den offentliga arenan.

Definitionen av välfärdsbrottslighet är: "när en aktör, företag, förening eller privatperson otillbörligen utnyttjar kommuners och regioners välfärdssystem för egen vinning".

Miljö- och stadsbyggnadskontoret gör bedömningen att nämndens verksamhet främst riskerar möta brottslighet i form av otillbörlig påverkan på myndighetsutövningen och/eller genom risker med otillåtna eller otillbörliga bisysslor där myndighetsutövningen kan påverkas. Försök till ekonomiskt bedrägeri genom "bluffakturor" eller oseriösa anbud vid upphandling är också en sannolik risk men nämndens verksamhet innebär förhållandevis små inköp/upphandlingar och får ses som en risk med måttliga konsekvenser.

Arbetet inleddes 2025 med aktiviteter för att höja medvetenheten hos alla medarbetare om risker för brott och om hur sådana risker både kan upptäckas och förhindras genom rutiner. Arbetet pågår under 2026 och måste fortgå kommande år genom internkontrollen för att säkerställa att rutiner och regelverk följs så att välfärdsbrott inte möjliggörs i nämndens verksamhet.

Ny Socialtjänstlag

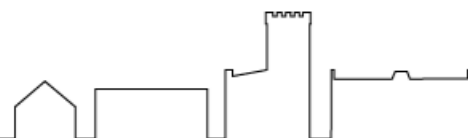
Alla områden omfattas av den nya Socialtjänstlagen som trädde i kraft 2025, i viss utsträckning även stadsbyggnadsområdet. Under våren 2026 kommer en förstudie att genomföras och därefter ska en tid- och aktivitetsplan tas fram för det fortsatta arbetet i kommunen där miljö- och stadsbyggnadskontoret bidrar med insatser. Det övergripande arbetet leds av projektledare från socialförvaltningen.

Beredskapsarbete

Enligt tidigare risk- och sårbarhetsanalys har miljö- och stadsbyggnadskontoret konstaterat att av nämndens uppgifter är miljö-, hälsoskydds- och livsmedelskontrollen områden som främst har en så kallad samhällsviktig funktion i en kris- eller krigssituation. Även uppgiften med att upprätthålla kartfunktioner kan vara en prioriterad uppgift för nämnden. Dessa funktioner måste därför prioriteras vid krissituationer. Övriga funktioner kan i olika grad prioriteras ned och personal kan utgöra resurser för andra förekommande prioriterade uppgifter i kommunen. All personal är krigsplacerad hos Danderyds kommun som arbetsgivare.

Beredskapsplaner inom livsmedelskontrollen och miljö- och hälsoskyddstillsynen är nyligen uppdaterade och det finns nu en kontinuitetsplan för hela verksamheten.

Arbetet med att upprätthålla beredskap fortsätter 2027.

Digitalisering

Det nyligen införda verksamhetssystemet Nova ger en mer effektiv handläggning och möjliggör automatisering av vissa typer av ärenden inom bygglovsprocessen. Under 2026 pågår arbete med att automatisera processen "anmälan om eldstad" och därefter fortsätter arbetet med att utvärdera fler möjliga automatiska tjänster.

Arbetet med att digitalisera detaljplaner (från PBL) kommer att fortsätta med befintliga interna personresurser från plan-, kart- och mät och bygglovsavdelningen. Arbetet är komplicerat och tidskrävande och kommer att pågå under många år.

Inom miljö- och hälsoskyddstillsynen ska arbetet fortsätta med att digitalisera handläggningen där nya insatser bedöms ge en positiv effekt på service, bemötande och på effektiviteten inom området.

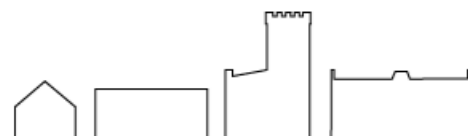
Kvalitetssäkring och övrigt

Det systematiska förbättringsarbetet kommer att fortsätta bland annat genom tavelmöten (metod med korta regelbundna möten där förbättringar diskuteras och åtgärder bestäms avdelningsvis). Uppdateringar görs av rutiner och processer, uppgraderingar av verksamhetssystem och befintliga e-tjänster. Den externa hemsidan uppdateras löpande bland annat utifrån ny lagstiftning och omvärldsbevakning.

Det systematiska arbetet för kvalitet, förbättring och utveckling ska vidareutvecklas under 2027. Till exempel ska resultat- och synpunktshantering tydligare kopplas in i tavel/förbättringsarbetet.

Allmänt om kontrollen och tillsynen enligt livsmedelslagstiftningen och miljöbalken

Alla tillsynsinsatser inom miljö-, hälsoskydds- och livsmedelsområdet beskrivs i separata dokument: Behovsutredning för 2027–2029, Tillsynsplan 2027 och Kontrollplan 2027–2029, som viktiga delar av verksamhetsplaneringen. Planeringen är styrd enligt lagstiftning. Andra insatser i verksamhetsplaneringen är att utföra åtgärder enligt kommunens styrdokument och handlingsplaner. Exempel på sådana är avfallsplanen, miljö- och klimatprogrammet, klimatanpassningsplanen, vattenplanen och vattentjänstplanen.

4. Mål

Avsnittet redogör för nämndens förslag till mål samt eventuella förändringar av mål.

4.1. Hög kvalitet

Mål: Miljö- och stadsbyggnadsnämnden erbjuder en god service och har en hög tillgänglighet för kommunens invånare

4.2. Stor valfrihet

Inga mål är kopplade till strategiområdet.

4.3. Hög attraktivitet

Mål: Miljö- och stadsbyggnadsnämnden har en god kompetensförsörjning och erbjuder en attraktiv arbetsplats för anställda

4.4. Hög effektivitet

Inga mål är kopplade till strategiområdet.

4.5. Hållbar utveckling

Mål: Miljö- och stadsbyggnadsnämnden har digitala detaljplaner från och med D1 och senare

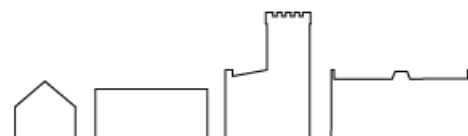
Mål: Miljö- och stadsbyggnadsnämnden beaktar grönytefaktor (GYF) i nya detaljplaner för att skapa attraktiva och mer hållbara miljöer

4.6. Förändringar av mål

Inga förändringar föreslås av nämndens mål.

5. Ekonomi

Tabellen visar nämndens nettokostnader och förändringar för åren 2025–2029.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden (mnkr)	Utfall 2025	Prognos 2026	Budget 2026	Budget 2027	Plan 2028	Plan 2029
Nettokostnader (mnkr)	-27,3	-30,7	-31,3	-32,3	-31,9	-32,2
Förändring (mnkr)		-3,4	-0,6	-1,0	0,4	-0,3
Förändring (%)		12%	2%	3%	-1%	1%

Miljö- och stadsbyggnadsnämndens budget år 2027 uppgår till 32,3 miljoner kronor (netto). Nämndens nettokostnader ökar med 1,0 miljon kronor jämfört med budget 2026.

Nettokostnadsökningen 2027 beror på att nämndens budgetram för 2027 är uppräknad med en procent (0,3 miljoner kronor) som kompensation för pris- och löneökningar samt att budgeten för driftinvesteringar ökar (0,7 miljoner kronor).

Budgeten baserar sig på dessa antaganden: prisökningar 2,7 procent, löneökningar 2 procent och ökat personalomkostnadspålägg med 0,26 procent.

Nämndens största kostnadsposter som därmed ökar mest är, lönekostnader, hyra, kostnader för licenser och underhåll/supportavtal för IT-system, nytt personalomkostnadspålägg och kommungemensam overhead.

2027 års driftinvesteringsbudget ökar från 0,5 miljoner kronor till 1,2 miljoner kronor, för att därefter minska till 0,5 miljoner kronor år 2028 och 2029. Denna budget används främst till kartering men även till att genomföra mindre digitaliseringsåtgärder och utveckla e-tjänster.

Nämndens intäkter är mycket osäkra, framför allt med hänvisning till lagändringar inom plan- och bygglagen. Se utförligare text under rubriken risker.

En procents uppräkning på nettoramen motsvarar 0,3 miljoner kronor.

5.1. Driftredovisning

Tabellen visar nämndens intäkter och kostnader för åren 2025-2029.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden (mnkr)	Utfall 2025	Prognos 2026	Budget 2026	Budget 2027	Plan 2028	Plan 2029
Intäkter	17,6	13,3	15,4	15,3	15,0	16,8
Kostnader	-44,9	-44,0	-46,7	-47,6	-46,9	-49,0
Nettokostnader	-27,3	-30,7	-31,3	-32,3	-31,9	-32,2

Nämndens intäkter beräknas till en nivå om cirka 15 miljoner kronor under närmaste åren. Intäkterna är beräknade utifrån relativt nya framtagna taxor inom miljö och plan. Bygglövsaxan kommer att ses över under 2026. Den nu gällande plan- och bygglagen (PBL) innebär stora förändringar, bland annat en rad lättnader för sökande att utföra olika åtgärder utan lov eller anmälan.

Det är mycket svårt att bedöma i vilken utsträckning lättnader kommer att gälla för fastighetsägare i kommunen. Danderyd har stora kulturmiljöområden och många fastigheter/byggnader som bedömts vara särskilt kulturmiljöhistoriskt värdefulla. En trolig konsekvens av det ändrade regelverket är att antalet ärenden för till exempel ansökningar och anmälningar för mindre åtgärder tydligt minskar och tillsynsärenden i efterhand, ökar. Därmed är det också troligt att intäkterna minskar från anmälan och ansökningar och på sikt ökar vad gäller intäkter från sanktionsavgifter. Även kartintäkter bedöms minska som en följd av att kartor som underlag för ansökningar och anmälningar inte behövs i samma utsträckning. Bedömningen under 2026 är för närvarande att även intäkter från mätningstjänster minskar till följd av ny lagstiftning.

Det finns osäkerhet kring planintäkterna då de förutsätter pågående detaljplaner och att exploatörer är aktiva och levererar efterfrågat planeringsunderlag och vidare att de beslut som krävs tas i olika instanser. När planprojekt är aktiva vidarefaktureras kostnader som hänförs till projekten (planhandläggarnas tid och konsultutredningar) till kund enligt upprättade avtal och redovisas som planverksamhetens intäkt.

Nämndens budgeterade kostnader ökar med 0,9 miljoner kronor mellan 2026 och 2027. Förändringen är främst ökade kostnader för driftinvestering, 0,7 miljoner kronor, för att genomföra karteringar som del av kommunens ajourhållning av grundkartan (görs vart tredje år).

Budgetförslaget om 1 procents uppräkningsförutsätter ett antal besparingsåtgärder: två tjänster (plansamordnare och administrativ mätningssingenjör) har slagits ihop till en tjänst under 2026, inom miljö hålls en tjänst vakant från 2026 och tills vidare och bygglovsavdelningen minskas med en tjänst i samband med pensionsavgång 2026. Totalt besparas tre tjänster.

År 2027 är cirka 66 procent av nämndens budgeterade kostnader personalkostnader och 18 procent overhead (hyra och kommungemensamma kostnader). Övriga större kostnadsposter som kan nämnas är 0,6 miljoner kronor avsedda för miljöövervakning (luft) och 1,2 miljoner

kronor avsedda för kostnader som tidigare år har hanterats inom investeringsbudgeten (så kallad driftinvestering). Förutom de besparingar som beskrivits här ovan så kommer en analys att göras om ersättare behöver tas in vid föräldraledigheter och vid personalomsättning. Konkurrensen om personal är hård inom nämndens område och det är av största vikt att upprätthålla en tillräcklig bemanning även under viss period av minskade intäkter.

2027 års driftinvesteringsbudget ökar från 0,5 miljoner kronor till 1,2 miljoner kronor, för att därefter minska till 0,5 miljoner kronor år 2028 och 2029.

Kapitaltjänstkostnaderna ligger på drygt 0,1 miljoner kronor under perioden.

5.2. Verksamhetens nettokostnader

Tabellen visar nettokostnad per verksamhet för åren 2025–2029.

Nettokostnad per verksamhet (mnkr)	Utfall 2025	Prognos 2026	Budget 2026	Budget 2027	Plan 2028	Plan 2029
Nämnd	-1,0	-1,2	-1,2	-1,2	-1,2	-1,2
Bygglov	-5,9	-7,2	-6,2	-6,6	-7,2	-6,3
Plan	-3,2	-4,2	-3,5	-4,0	-3,8	-4,2
Kart- och mät	-3,9	-3,9	-4,6	-5,0	-4,3	-4,7
Livsmedel	-0,3	-0,3	0,0	-0,3	-0,3	-0,3
Miljö- och hälsoskydd	-6,5	-6,6	-8,2	-7,5	-7,4	-7,7
Stab	-6,6	-7,4	-7,6	-7,7	-7,7	-7,8
Nettokostnader	-27,3	-30,7	-31,3	-32,3	-31,9	-32,2

Nämnd

Nämndens budget består främst av kostnader för arvoden och sammanträden.

Bygglov

Verksamhetens nettoram ökar mellan 2026 och 2027. Intäkterna beräknas sjunka med 0,6 miljoner kronor, detta och övriga kostnadsökningar hanteras genom att inte ersätta en pensionsavgång. Förändringar i plan- och bygglagen och konjunkturen gör att intäkterna är mycket svårbedömda. Verksamhetens kostnader består främst av personal, overhead och IT-kostnader. Även 2028 bedöms intäkterna sjunka.

Plan

Verksamhetens nettoram ökar mellan 2026 och 2027. Det finns en stor osäkerhet kring intäkterna då en aktiv handläggning förutsätter både att exploatörer är aktiva och levererar efterfrågat planeringsunderlag och att de beslut som krävs tas i olika instanser. Ny plantaxa gäller från 2026. Verksamhetens kostnader består främst av personal, overhead och IT-kostnader. De kostnader som hänförs till detaljplaneprojekt vidarefaktureras till kund enligt avtal.

Kart- och mät

Verksamhetens nettoram ökar mellan 2026 och 2027. Främsta anledningen är en ökad driftinvesteringsbudget för att genomföra kartering som görs vart tredje år. Inom kart-och mätområdet finns en stor osäkerhet kring intäkterna. Verksamhetens kostnader består främst av personal, overhead, IT-kostnader och driftinvestering.

Livsmedel

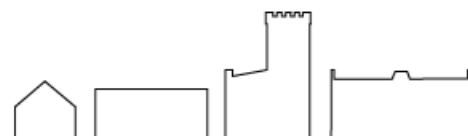
Verksamheten ska i huvudsak vara intäktsfinansierad enligt krav från Livsmedelsverket. En godtagbar nivå för det är 70 procents intäktsfinansiering, vilket verksamheten uppnår.

I budgetberäkningarna för livsmedelskontrollen finns en osäkerhet då verksamheter vid god efterlevnad ska få färre kontroller enligt ny riskklassningsmodell. Detta genererar lägre intäkter. Det införda systemet med efterhandsdebitering medför att det både kan bli fråga om längre och kortare tid för kontrollen och dess för- och efterarbete. Det betyder att kontrollavgiften kommer att variera från fall till fall och mellan kalenderår baserat på vilka verksamheter som får kontrollbesök aktuellt år och hur utfallet vid kontrollerna blir.

Verksamhetens kostnader består främst av personal, overhead och IT-kostnader.

Miljö- och hälsoskydd

Verksamhetens nettoram minskar mellan 2026 och 2027. Verksamhetens intäkter beräknas öka under perioden. Ökningen beror främst på indexuppräknings av timavgiften och inte på grund av fler verksamheter. Bedömningen är att antalet värmepumpsansökningar kommer minska framöver då många redan har anläggningar för bergvärme. Även fasta avgifter inom hälsoskyddstillsynen kommer minska när skolor och förskolor lägger ned på grund av bristande elevunderlag.

Ju mer avdelningen arbetar med egeninitierad tillsyn ju större chans för ökade intäkter inom timavgiftsområdet främst inom miljöskydd.

Verksamhetens kostnader består främst av personal, overhead och IT-kostnader samt kostnader för luftövervakning. En tjänst hålls vakant tills vidare.

Stab

Verksamhetens nettoram ökar något mellan 2026 och 2027. Stabens budget består främst av kostnader för löner och overhead, men även IT-kostnader, medlemsavgifter i förbund samt juridiska tjänster för hela nämnden.

6. Scenarier vid kompensation om 1,2 och 3%

Tabellen nedan visar nämndens nettokostnader vid uppräknings med 1,2 och 3 procents uppräknings för åren 2027–2029.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden (mnkr)	Budget 2027	Plan 2028	Plan 2029
Kompensation 1%	-32,3	-31,9	-32,2
Kompensation 2%	-32,6	-32,5	-33,1
Kompensation 3%	-32,9	-33,2	-34,2

Not: driftinvesteringsbudget varierar mellan åren, på dessa belopp görs ingen procentuell uppräknings. År 2027: 1,2 mnkr, år 2028: 0,5 mnkr, år 2029: 0,5 mnkr.

6.1. Kompensation 1%

Nämnden anpassar sig till den av kommunfullmäktige beslutade ramen genom minskning av personalresurser. Sammantaget kan personalminskning leda till längre handläggningstider, upplevelse av sämre service samt att förändrings- och utvecklingsarbete kan behöva nedprioriteras. Prioriteringar kan också behövas göras av vilka planprojekt som ska ha framdrift. Risk finns för att nämndens mål med att digitalisera äldre detaljplaner inte uppnås.

En procents uppräknings av nämndens ram innebär 0,3 miljoner kronors ökning.

6.2. Kompensation 2%

Två procents uppräknings av nämndens ram innebär 0,6 miljoner kronors ökning. Samma effekter på verksamheten som enligt ovan 6.1.

6.3. Kompensation 3%

Tre procents uppräknings av nämndens ram innebär 0,9 miljoner kronors ökning. Skillnaden mellan 1 procent och 3 procent motsvarar ungefär en tjänst för nämndens verksamhet och kompensation om 3 procent är det scenario som gör minst påverkan på nämndens service och mål i övrigt och därmed är det 3 procents ramökning till 2027 som är nämndens svar på planeringsförutsättningarna.

7. Investeringar

7.1. Tidsbestämda projekt

Nämnden har inga tidsbestämda investeringsprojekt under perioden.

7.2. Årliga anslag

Tabellen visar årliga anslag för åren 2027 - 2031.

Årliga anslag (mnkr)	Budget 2027	Plan 2028	Plan 2029	Plan 2030	Plan 2031
Inventarier	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Nettoutgifter	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2

Nämnden har en årlig post för ospecificerade inventarier.

7.3. Totalsumma av investeringar

Nämndens totala investeringssumma är 0,2 miljoner kronor årligen.

7.4. Tillkommande kostnader

Tillkommande kapitalkostnader för ovanstående eventuella investering kommer enligt direktiven hanteras inom ram.

8. Risker

Avsnittet redogör för risker av väsentlig karaktär fördelat på ekonomiska risker, risker för verksamhet och omvärldsrisker. Riskerna beskrivs utifrån vilken sannolikhet och de konsekvenser riskerna kan ha om de inträffar under verksamhetsåret. Vid ekonomisk risk anges ett spann i miljoner kronor.

8.1. Ekonomiska risker

Nytt regelverk plan- och bygglagen påverkar intäkterna

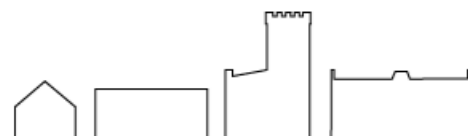
Den nya plan- och bygglagen (PBL) innebär väsentliga ändringar redan från den 1 december 2025. Förändringarna innebär en rad lättnader för sökande att utföra olika åtgärder utan lov eller anmälan. Förslaget innebär också skärpning av lovplikten för åtgärder gällande fastigheter eller områden som är särskilt kulturmiljövärdefulla. Därutöver innehåller regelverket många andra lagförändringar.

En mycket trolig konsekvens av det ändrade regelverket är att antalet ärenden för till exempel ansökningar och anmälningar för mindre åtgärder tydligt minskar och tillsynsärenden i efterhand, ökar. Därmed är det också troligt att inkomsterna minskar från anmälan och ansökningar, och ökar vad gäller intäkter från sanktionsavgifter. Även kart och mätningintäkter bedöms minska som en följd av att kartor som underlag för ansökningar/anmälningar inte behövs i samma utsträckning. Inte heller behöver mätningstjänster för lov fria byggåtgärder

Lagförändringarna bedöms innebära ett bortfall på minst 0,5 miljoner kronor under 2027 för bygglov/anmälan och minst 0,5 miljoner för kart- och mättjänster jämfört med 2025. Verksamheten ser tendenser till minskning under våren 2026 med anledning av det nya regelverket, men de ekonomiska effekterna kan bedömas med större säkerhet efter sommaren.

Konjunktorens påverkan på intäkterna

Nämndens verksamhet påverkades av tidigare års konjunkturedgång genom att verksamhetsutövare, som får tillsyn enligt miljöbalken respektive kontroll enligt livsmedelslagstiftningen, lagt ned sin verksamhet vilket påverkar intäkterna.

Även bygglovs- och kart/mätområdet kan påverkas av lågkonjunktur och det oroliga världsläget kan komma att innebära risk för påverkan genom färre antal inkomna ärenden att handlägga och därmed lägre intäkter.

Osäkerheter angående sanktionsavgifter

Vid överträdelser av plan- och bygglagen (PBL) fattar miljö- och stadsbyggnadsnämnden beslut om sanktionsavgifter med stöd av PBL och av plan- och byggförordningen (PBF). Det råder ett strikt ansvar för byggsanktionsavgifter och de ska tas ut även om överträdelser inte skett uppsåtligen eller av oaktsamhet. Avgifterna kan sättas ned till hälften eller en fjärdedel om till exempel avgiften inte står i proportion till den överträdelse som begåtts. Rättspraxis är inte helt säkerställd och prövningen av ärenden i överinstanser drar ut på tiden vilket gör att det är mycket svårt att prognostisera intäkter inom området.

Ny lagstiftning inom avfallsområdet

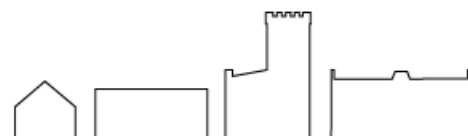
Ett nytt avfallskapitel i miljöbalken träder i kraft 1 juli 2026 och innebär att delar av tillsynen inom avfallsområdet flyttas från den kommunala tillsynsmyndigheten till länsstyrelserna. Budgetberäkningarna är baserade på denna minskning av tillsynsinsatser inom avfallsområdet.

Ny lagstiftning inom miljörätten

En ny myndighet för miljöprövningen ska bildas och verksamheten ska starta 1 juli 2027. I lagrådsremissen föreslår regeringen de lagändringar som behövs för att myndigheten ska kunna ta över de uppgifter som länsstyrelsernas miljöprövningsdelegationer har i dag. Syftet är framför allt att förenkla och förkorta prövningsprocesserna och samtidigt bibehålla ett högt miljöskydd och utredningen redovisade sitt huvudbetänkande En ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess (SOU 2024:98).

Förslaget och förändringarna kommer påverka den kommunala tillsynen och ärendehandläggningen framöver på olika sätt.

Utredningen En skärpt miljöstraffrätt och ett effektivt sanktionssystem (SOU 2025:14) har haft som syfte att se över det miljörättsliga sanktionssystemet och hur bekämpningen av miljöbrottslighet kan stärkas. Utredningen föreslår en rad åtgärder som att höja straffskalan för miljöbrott och överträdelser samt renodla miljöstraffrätten. En ny miljöstrafflag som ersätter 29 kap. miljöbalken föreslås. Avgiftsnivåerna, i fråga om miljöstraffsavgifter, ska ses över. Blir detta realiserat i miljörätten kan det krävas mer tid för handläggning av

sanktionsavgifter. Lagändringarna föreslås träda i kraft 1 juli 2026. Inga särskilda anpassningar har gjorts i budgetberäkningarna utifrån lagförslaget men utfallet får utredas vidare till nästa budgetprocess.

Efterhandsdebitering inom miljöbalkstillsynen

Sveriges kommuner och regioners (SKRs) bedömning är att kommunerna bör övergå till efterhandsdebitering inom miljö- och hälsoskyddstillsynen. Det bedöms att ett sådant avgiftssystem skulle medföra ett betydande intäktsbortfall. Det finns ännu inte uppgift om lagändringsförslag kring detta, såsom för livsmedelskontrollen men SKR har uppdaterat mallar och vägledning inom området under 2026.

Nedklassning av livsmedelsverksamheter och minskad tid för livsmedelskontroller

Inom ramen för ny riskklassningsmodell från Livsmedelsverket klassas kontrollfrekvensen ned vid god efterlevnad. Kontoret har även sett en trend av nedklassningar av kontrollfrekvens efter att nya riskklassningsbedömningar görs i samband med livsmedelskontroller. Fortsätter denna trend minskar intäkterna ytterligare.

8.2. Risker för verksamhet

Kompetensförsörjning

Nämndens största risk är brist på kompetent personal. Miljö- och stadsbyggnadsnämnden delar kompetensbehov med hela samhällsbyggnadssektorn i Stockholms län vilket leder till en god arbetsmarknad för vissa yrken och befattningar. Just nu är arbetsmarknaden särskilt god inom miljöområdet då det råder brist på utbildade miljöinspektörer med fler med längre erfarenhet. En effekt är att personalomsättningen ökar inom området.

Det är angeläget att fortsätta arbeta för att vara en attraktiv arbetsplats och det är viktigt att behålla personalstyrkan även under en konjunkturedgång. Detta för att det är allmänt svårt att rekrytera och det råder normalt stor konkurrens om medarbetarna. Vid underbemanning, vakanser och personalavgångar ökar stressen i befintlig personals arbetsmiljö och handläggnings- och leveranstider påverkas. Om nyckelpersoner slutar är risken stor att erfarenheter, kompetens och effektivitet förloras.

8.3. Omvärldsrisker

Utifrån omvärldsläget finns risk för störningshändelser, kris och till och med krig. Detta medför behov av ökad beredskap inom organisationen. För nämnden gäller det i synnerhet inom livsmedelskontrollen samt inom miljö- och hälsoskyddsområdet.

Risker för former av IT-sabotage ökar och området är en sårbarhet för miljö- och stadsbyggnadskontoret som är mycket beroende av sina IT-system.

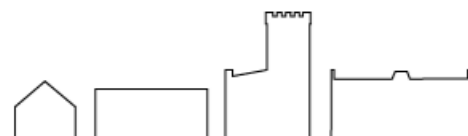
9. Omvärldsanalys

Service inom myndighetsområden mäts genom nöjd-kund-index (NKI). Mätningen bygger på att personer som haft kontakt med myndigheten bedömer upplevelsen utifrån indikatorer som information, bemötande, rättssäkerhet, effektivitet (handläggningstid) och myndighetsutövarens kompetens. Samlat ger resultatet ett NKI- värde som kan jämföras över tid inom respektive område och mellan kommuner.

Tabellen visar Danderyds NKI 2025 jämfört med Kommungrupp (pendlingskommun nära storstad) och Sverige, avseende företagsärenden med beslutsdatum januari-december 2025.

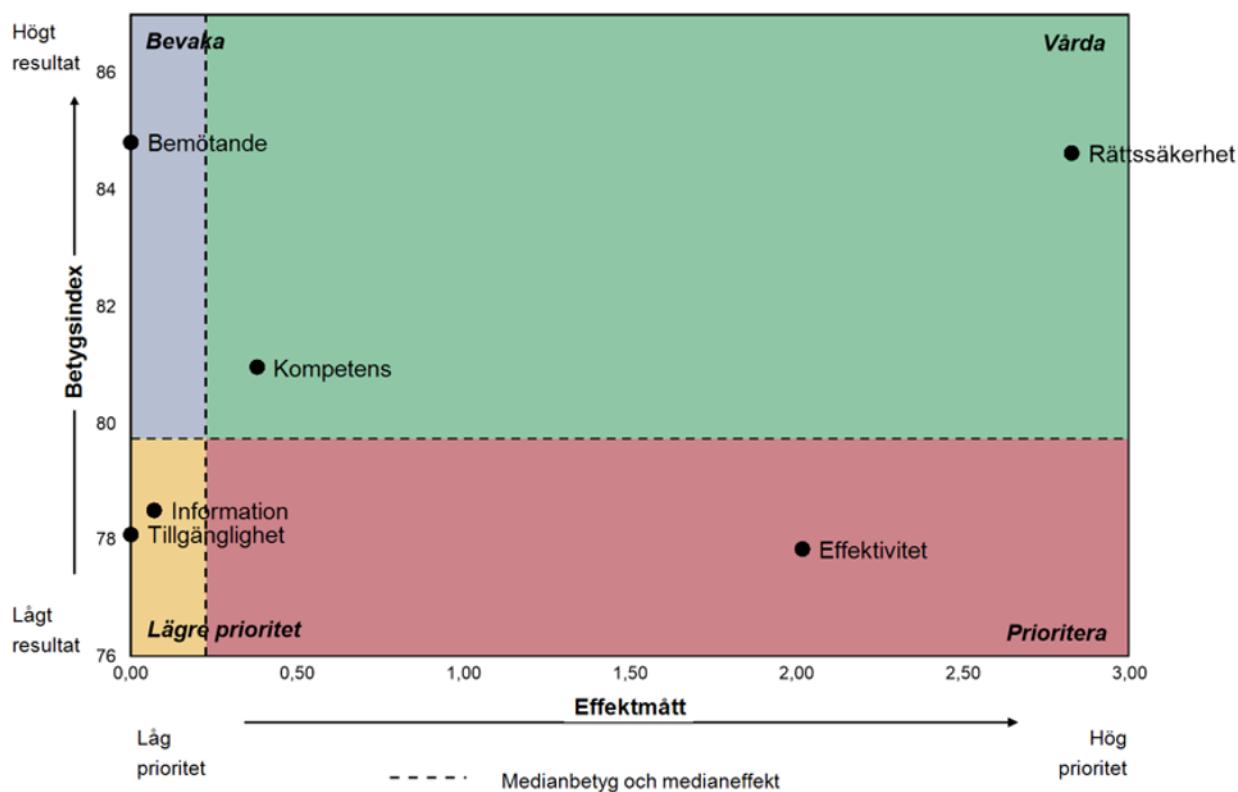
Verksamhetsområde	Danderyd	Kommungrupp	Sverige
Bygg	77	72	69
Miljö	73	73	71
Livsmedel	82	79	77

Bedömningen är att nämndens service enligt NKI för närvarande är mycket god och ligger högre än kommungrupp och Sverige inom bygg och livsmedel, och för miljö på samma nivå som kommungrupp.

PRIORITERINGSMATRIS

Enligt analysen ska nämndens prioriteringar framåt vara att öka effektiviteten och att vårda rättssäkerheten och kompetensen.

Det är särskilt viktigt att söka förbättringar gällande effektivitet då prestationen inom detta område i nuläget har en negativ inverkan på den totala nöjdheten med kommunens myndighetsutövning. Framför allt gäller det tiden för handläggningen.

Hög prestation gällande kompetens och rättssäkerhet har i nuläget en positiv inverkan på helhetsattityden. Framför allt gäller det kunskapen om ämnesområdet och motiveringen till ställningstagandet/beslutet. Även bemötandet får höga resultat. Det är fortsatt viktigt att bibehålla och utveckla dessa resultat.